

[Mads Eg Damgaard.]

Også jeg regner med en kort udvalgsbehandling, og i øvrigt kan mit parti tilsige en velvillig behandling af lovforslaget.

Axel Sørensen: Jeg vil gerne takke finansministeren for det foreliggende lovforslag, der jo tilsigter en rationalisering, som på det her omhandlede område sikkert er nødvendig. Efter de oplysninger, der er givet i finansministerens fremsættelsestale, er man allerede i gang med opbygningen af et centralregister for hele landet, som skal overtage opkrævningen af vægtafgifterne igennem elektronisk databehandlingsteknik, således at både politiet og amtstuerne aflastes for den nuværende opkrævningsform. Der vil igennem den foreslåede form for opkrævning være mulighed for en spredning af denne til lempelse for postvæsenet. Spørgsmålet må dog blive: er det en væsentlig billiggørelse i forhold til nu eller ej? Jeg håber, at der kan blive tid til under en kort udvalgsbehandling at drøfte enkeltheder i lovforslaget.

Jeg kan med disse bemærkninger tilsige det radikale venstres velvillige behandling af lovforslaget.

Arne Larsen: Det fremsatte lovforslag indeholder efter vor opfattelse ikke synderlig store problemer. Lovforslaget må vel ses som en konsekvens af, at man pr. 1. april påbegynder opbygningen af et centralregister for motorkøretøjer her i vort land. Finansministeren finder det i den anledning hensigtsmæssigt at samle opkrævningen af vægtafgift og udligningsafgift omkring dette centralregister, som vel gennem en rationalisering og modernisering vil kunne anvende den nyeste databehandlingsteknik o. s. v. Spredningen af opkrævningen af disse afgifter vil, når et centralregister er oprettet for alle motorkøretøjer, kunne ske over 10 måneder. Det finder vi er ganske hensigtsmæssigt, så for os er der ikke større problemer. Vi kan anbefale det fremsatte lovforslag.

Johan Asmussen: Da mit partis ordfører, det ærede medlem hr. Rimstad, er forhindret i at være til stede, skal jeg på mit partis vegne give tilsagn om støtte til gennemførelse af det foreliggende lovforslag. Der er

jo tale om en administrativ forenkling, som synes at være overordentlig fornuftig.

Der er et enkelt lille punkt, som jeg gerne vil gøre en bemærkning om. Jeg har ladet mig fortælle, at man i bl. a. automobilhandlerkredse, som i øvrigt slutter sig til forslaget, er noget betænkelig ved en konsekvens, som det nye tekniske system ser ud til at kunne få. Mens man hidtil ved henvendelse til registeret har kunnet få at vide, hvilke former for benyttelse en given vogn tidligere har været undergivet, så vil det vistnok nu blive sådan, at det kan man fremtidig ikke. Man vil altså i fremtiden ikke kunne få oplyst, om en vogn f. eks. i en periode har kørt som hyrevogn, og som bekendt spiller det jo netop en ikke ringe rolle ved videresalg af brugte vogne, om den i en vis tid har været hyrevogn. Jeg vil derfor henstille, at man er opmærksom på, om det forholder sig sådan, at der vil ske et sådant mindre, men måske ikke ubetydeligt tilbageskridt, og om der ikke skulle være mulighed for at indrette teknikken sådan, at man kan bevare forholdet sådan, som man hidtil har haft det på dette bestemte punkt.

Finansministeren (Henry Grünbaum): Jeg vil gerne takke for den velvillige modtagelse, lovforslaget har fået her, og give tilsagn om, at vi i udvalget ser nærmere på de problemer, der har været berørt her i dag.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Efter de faldne udtalelser foreslår jeg, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om andring i lov om kirkers bestyrelse m. m.

(Lovforslaget (nr. 132) findes i tillæg A. sp. 1531, fremsættelsen i tidenden sp. 3524).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Orla Møller: Den danske folkekirke er som juridisk og administrativt organ en ejendommelig størrelse. Det er ikke nogen statskirke, og alligevel er den på mange punkter afhængig af staten. Det er den økonomisk, det er den lovgivningsmæssigt. Den kan ikke få kvindelige præster, medmindre man i dette ukirkelige ting vedtager en lov, der giver mulighed for noget sådant. Den danske folkekirke er på den måde ejendommeligt bundet sammen med dette høje ting. Det er vor opgave at skabe de rammer, som folkekirken skal leve under. Som menighed betragtet er folkekirken egentlig også en underlig størrelse, for der er vel egentlig flere kirker i denne kirke, og de er ikke enige om ret meget. De er egentlig kun enige om en ting, og det er, at der skal bygges kirker.

På denne dobbelte baggrund må man hilse det lovforslag, som kirkeministeren fremsætter om ændring i loven om kirkers bestyrelse, velkommen, for det imødekommer begge de forhold, som jeg har berørt her. Det udvider rammen, hvorunder den danske folkekirke skal arbejde, og det imødekommer det kolossale behov for at få bygget nye kirker, som vi står over for.

Der kunne måske være anledning til at spørge, om der er behov for mere kirkebyggeri. For er det ikke sandt, at mange af folkekirkens rum står tomme, og at mange af dem er blevet overflødige? Herom vil jeg gerne sige to ting. Jeg tror, at de undersøgelser, der for øjeblikket foregår, vil vise, at folkekirkens bygninger aldeles ikke står tomme, og for det andet: folkekirken kommer i den kommende tid til at stå over for to ejendommelige ting. Den kan komme ud for det at have for mange kirker, at have overflødige kirker. Jeg tror, det vil ske i nogle af de nye kommuner, der er blevet lavet ved kommunesammenlægninger. En rationalisering vil sikkert medføre i løbet af nogle år, at der viser sig at være overskud på kirkebygninger, og i bykerne i de store byer kan man vel komme ud for noget af det samme, selv om vi for øjeblikket kun i Storkøbenhavn har et par stykker af den slags.

Men samtidig vil det være lige så sikkert, at folkekirken kommer til at stå over for den situation at have alt for få kirker i de områder, hvor mennesker flytter sammen.

Behovet er for øjeblikket kolossalt. Jeg tror ikke, det er for kraftigt at sige det på den måde. Jeg tror, at det skøn, som kirkeministeriets folk har anlagt om det behov, som der er for øjeblikket for kirker, på en ca. 60, er et meget forsigtigt skøn. Med det kendskab, jeg har til kirkebyggeri i den landsdel, hvor jeg hører hjemme, tør jeg nok antyde, at det er et meget forsigtigt skøn, der her er anlagt. Med den eksisterende lovgivning vil det være simpelt hen ugørligt at få dette kirkebyggeri igennem, og derfor er det en nødvendighed at få ændret lovgivningen, sådan som det sker med dette lovforslag.

Om lovforslaget i øvrigt er der tre principielle betragtninger, jeg gerne vil komme frem med. Den første drejer sig om statens støtte til kirkebyggeri. Det udvalg, som kirkeministeriet har haft til at arbejde med disse ting, meddeler i sin betænkning, at man har drøftet dette spørgsmål, og at alle repræsentanter er blevet enige om — med en henvisning til § 4 i grundloven — at staten skal yde støtte til kirkebyggeri. Jeg er ikke helt sikker på, at jeg eller mit parti er så helt enige om dette synspunkt. Efter min opfattelse må vi være principielt imod, at andre end dem, der hører hjemme i kirken, er med til at støtte opførelsen af nye kirker. Men så længe beløbet, der er afsat til dette kirkebyggeri, er af så symbolsk en størrelse som de 600.000 kr., der for øjeblikket afsættes på finansloven, er der næppe nogen grund til at gøre ophævelser over, at princippet er blevet brudt.

Det forekommer mig, at selv om beløbet blev hævet til 1 mill. kr. om året, ville det også være af symbolsk størrelse over for det behov, der er for kirkebyggeri i dag. Det vil ikke være gørligt, selv med en sådan udvidelse, inden for de næstfølgende ti år bare at komme på højde med behovet, og så længe der eksisterer en hindring yderligere at overvinde, nemlig den byggekvote, som kirkeministeriet må være indstillet på, på 4 mill. kr., vil det vare endnu længere. Jeg skønner, at der vil gå i hvert fald 15-20 år, før man bare nogenlunde er på højde med det behov, kirken står over for med hensyn til nye bygninger.

Derfor vil jeg udtrykke ønsket om, at samtlige partier her i dag vil være velvillige over for at få øget kirkeministeriets bygge-

[Orla Møller.]

kvota fra 4 og op til i hvert fald 6 mill. kr. eller mere, for selv med en sådan forøgelse vil vi i mange år fremover fortsat være bagud. Det er klart, at kirkebyggeri ikke kan gå forud for andet byggeri; men det er der heller ikke tåle om, når noget sådant som dette foreslås, for der vil stadig væk komme nye til, og vi vil stadig hinke bag-efter. En ting burde i den forbindelse være indlysende, nemlig at der blev sat en kirke på det sted, hvor planetbyerne skyder op, samtidig med at disse nye byer kommer til, og at dette kunne ske uden om den eksisterende byggekvote.

Det andet, som giver mig anledning til en principiel bemærkning, er spørgsmålet om fremskaffelse af midler. Der er ikke i lovforslaget foretaget nogen afgørelse af, på hvilken måde støtten fra stat, kommune og private skal fordele sig, og det tror jeg er heldigt. Jeg tror også, det er rigtigt, at der stadig væk er muligheder for, at privat kapital kommer ind i dette byggeri. Jeg tror ikke, det ville være godt, om en kirke så at sige bare faldt ned fra himlen et sted. Det er en god ting, at menigheden på stedet får lov til at medvirke til at rejse en kirke.

Jeg vil gerne ved denne lejlighed kippe med flaget for alle de mange kirkekomiteer, der har været med til at rejse kirker ud over landet, og i særlig grad gøre det for Det københavnske Kirkefond. Jeg synes, der er en lejlighed til i dag at sige tak for et energisk stykke arbejde i storbyen København og de nærmeste omegnssogne. Det er et fortrinligt arbejde, der er gjort, idet der er rejst 54 kirker.

En bemærkning mere i den forbindelse: det er klogt, at der bliver mulighed for ikke alene at forrente og afdrage lån, man optager til kirkebyggeri, men også at henlægge af kirkelige midler. Jeg er overbevist om, at mange menighedsråd vil udnytte dette og derved frigøre sig for store kurstab, så de på den måde kan tilrettelægge en mere langsigtet planlægning af kirkebyggeriet.

Den tredje principielle bemærkning gælder selve princippet, som denne lovændring bryder med. Tidligere har det været sådan, at et kirkebyggeri skulle starte gældfrit — ja, for få år tilbage skulle der oven i købet være et bestemt beløb, hvormed man kunne klare vedligeholdelsen. Det var et meget

hårdt princip, for det er ikke rimeligt, at ét slægtsled betaler den bygning, som skal virke måske for mange, mange slægtled. Det er ganske afgjort en god nyskabelse, som nu finder sted; den er rimelig og rigtig. Dette forslag vil bevirke, at folkekirken får en langt bedre ramme for at klare det behov, den står over for med hensyn til kirkebyggeri, og gøre dagens gerning. Derfor vil mit parti gerne støtte lovforslaget, og jeg skal anbefale det til en hurtig vedtagelse.

Skov Thulesen: Jeg vil straks sige kirke- ministeren tak for det lovforslag, som her er til behandling. Jeg er tilfreds med, at man på denne måde udbygger menighedsrådenes indflydelse og betydning. Man kan godt sige, at vi ved at gennemføre denne udvidede beføjelse til menighedsrådene handler helt i J. C. Christensens ånd, da han i 1901 kunne sige, at vil man gøre folkekirken afholdt af dens medlemmer, bør man give dem indflydelse på styrelsen af folkekirkens sager.

Kirkeministeren nævner i fremsættelsestalen, at denne lov blev ændret i 1956 — for kun 10 år siden. Man fik da gennemført den principielle ændring, at af de udgifter, en kirkes opførelse androg ud over statstilskuddet, kunne halvdelen dækkes ind gennem lån, der blev afdraget og forrentet over den kirkelige ligning. Forudsætningen for denne ordning var, at man normalt skulle kunne regne med ca. 50 pct.s statstilskud, dernæst altså ca. 25 pct. over den kirkelige ligning og de sidste 25 pct. ved frivillige bidrag.

Det kunne rent umiddelbart set synes at være en rimelig fordeling af finansieringsgrundlaget. I et land, hvor den altovervejende del af befolkningen tilhører folkekirken, må det være rimeligt, at staten bidrager til, at der kan skabes en forsvarlig kirkelig betjening. På den anden side kan det også være naturligt, at man til konstatering af et rimeligt behov for nye kirker forudsætter, at der som grundlag for en byggesag foreligger et beløb indsamlet på frivillig basis.

Når det udvalg, som netop har afgivet betænkning angående finansieringen af kirkebyggeri, enstemmigt går ind for en ændring af dette finansieringsgrundlag, så der nu lægges mere vægt på finansieringen

[Skov Thulesen.]

over den kirkelige ligning, ligger der jo ikke deri en underkendelse af det principielt rigtige i, at der fortsat eksisterer en forpligtelse for staten til at yde støtte også til kirkebyggeriet, ligesom der må lægges vægt på, at der også fortsat til en række formål er brug for privat indsamlede midler. Tværtimod har udvalgets medlemmer understreget betydningen af at fastholde disse to principielle, afgørende forudsætninger også for fremtidigt kirkebyggeri.

Udvalget har måttet erkende — således som kirkeministeren også redegør for det — at de rent faktiske forhold ikke mere svarer til det, der var forudsætningen for lovændringen i 1956, nemlig at statstilskuddet i almindelighed andrager 50 pct. af en kirkes opførelsessum. Med hensyn til de 14 kirker, som siden 1956 er opført inden for det københavnske område, har statstilskuddet kun kunnet andrage ca. 17 pct. af opførelsessummen. Lån har andraget 33 pct., og ad privat vej har man måttet skaffe ca. 50 pct. Når man tænker på, at kirkebyggeri ofte sker netop i de nye byområder, hvor kirken faktisk bør stå klar, samtidig med at byområdet befolkes, er det urealistisk at regne med, at 50 pct. af udgiften kan dækkes ad privat vej. Derimod vil en finansiering over lån og den kirkelige ligning ikke være nogen alvorlig belastning i disse store bysamfund, og vi har da også allerede gennemført en speciel lov for kirkebyggeriet i Gladsaxe på dette grundlag.

Venstre er tilfreds med, at loven nu udformes således, at der ikke skal særlov gives i disse tilfælde. Vi er tilfreds med, at den resolution, som blev vedtaget på Menighedsrådsforeningens årsmøde i 1964, nu bliver fulgt op af lovgivningen, således at de udgifter, som ikke kan dækkes af statstilskud, kommunale tilskud og privat indsamlede midler, nu kan dækkes ind enten ved henlæggelser over den kirkelige ligning eller ved optagelse af lån, der forrentes og afdrages over den kirkelige ligning.

Det fremgår af betænkningen, at der i dag af aktuelle kirkeopgaver må regnes med ca. 28 inden for det storkøbenhavnske område, og man skønner, at der er tale om lignende antal i det øvrige land. Når en kirkes byggepris sædvanligvis overstiger 1 mill. kr., vil det med en årlig byggekvota på kun 4 mill.

kr. vare i hvert fald over 15 år, inden vi får bygget de kirker, der allerede er behov for i dag, og vi må derfor sige, at sagen ikke er løst blot med at klare finansieringsproblemet, således som det sker i den lovændring, der her bliver foreslået. Der må skabes forudsætninger for, at også byggekvotaen kan øges. Særlig presserende er problemet jo i de hastigt voksende nye bysamfund. Her kan en udskydelse af kirkebyggeriet betyde en afgørende svækkelse af folkekirkens stilling, og det må derfor være afgørende, at også problemet omkring byggekvotaen bliver taget op til en velvillig overvejelse.

Jeg kan med disse ord tilsige venstres velvillige støtte til det foreliggende lovforslag.

Edv. Jensen: Det er med stor tilfredshed, også jeg har læst dette lovforslag og bemærkningerne til det. Det bør være en selvfølge, at kirkebyggeriet følger befolkningstilvæksten og byudviklingen. I mange år har kirkebyggeriet ikke kunnet følge med udviklingen, og i de senere år har situationen været ganske uholdbar, idet kirkebyggeriet er i færd med helt at gå i stå.

At der i befolkningen stadig er stor interesse for at bygge kirker, derom vidner for det første de mange kirkeprojekter, som man arbejder med både i hovedstadsområdet og ud over landet, og for det andet de store beløb, der i tidens løb er indsamlet til formålet. Netop hvor det gjaldt kirkebyggeri, har befolkningen lagt en enorm offervilje for dagen. Allerede længe har de beløb, som kirkeministeriet har haft til rådighed til ombygning og nybygning af kirker, dog været for små, og i dag må de vist siges at være ganske utilstrækkelige.

Jeg kan helt gå ind for de vilkår, der her foreslås for bygning af kirker. Det er efter min opfattelse af stor betydning, at det nu tillades menighedsrådene at optage lån til dækning af den del af udgifterne, der ikke dækkes af staten og kommunen eller ved indsamlede midler, og at disse lån kan forrentes og afdrages over den kirkelige ligning. Ligeledes mener jeg, at det er betydningsfuldt, at der kan henlægges ligningsmidler til investeringsopgaver, og at der ved afholdelse af udgifter ved opførelsen af en ny kirke bliver mulighed for ved ministeriets tilladelse at få udbetalt beløb

[Edv. Jensen.]

direkte af den hos kommunen beroende beholdning af kirkelige ligningsmidler. Disse bestemmelser er meget betydningsfulde, og jeg anser det for meningsløst, at et demokratisk valgt menighedsråd ikke har nogen økonomisk dispositionsret, så meget mere som der jo føres tilsyn med dets administration både fra ministeriets, stiftsøvrighedens og kommunalbestyrelsernes side. Der er ingen fare for, at de ødsler pengene væk.

Jeg kan endvidere gå ind for den forøgelse af kirkeministeriets byggekvote, som det nedsatte udvalg har anbefalet, og som ministeren går ind for. Den kvota på 4 mill. kr., som i indeværende finansår er afsat til anlægsarbejder under kirkeministeriet, må anses for at være utilstrækkelig, og det er derfor forståeligt, at der på kirkebygningsområdet er opstået et efterslæb, eller hvad skal man sige, således at der nu er 28 kirkeopgaver i det storkøbenhavnske område og mellem 20 og 30 i det øvrige land.

Man forstår kirkebyggeriets vanskeligheder, når man ser, at rammebevillingen til nye kirker siden 1963-64 kun har udgjort 600.000 kr. Med de nuværende priser på byggeri er vi klar over, at der ikke kan bygges meget for de penge. Det må anses for rimeligt, at kirkebyggeriet følger byudviklingen, så der kan bygges kirker i de stærkt voksende bykvarterer. Samtidig anser jeg det for rimeligt, at de bestræbelser, der allerede er i gang for at sammenlægge små landsogne med stærkt dalende befolkningstal og nedlægge små embeder, føres videre. Når man som jeg ønsker, at den kirkelige betjening skal følge med et stigende befolkningstal opad, må man naturligvis også være villig til at lade den kirkelige betjening følge et dalende befolkningstal nedad, dog må det selvfølgelig gøres med stor skønsomhed og med hensyntagen til tyndt befolkede egne. Men derved kunne der måske findes nogen kompensation for de stigende kirkebygningsudgifter, som jeg ikke synes vi kommer uden om.

Vi vil fra vor side give lovforslaget en velvillig behandling i det udvalg, der rimeligvis bliver nedsat.

Kirkegaard: Både i bemærkningerne til lovforslaget og i den skriftlige fremsættelse har kirkeministeren meget udførligt begrun-

det, at lovforslaget bør gennemføres. Ministeren har så utvivlsomt ret i, at dér, hvor nye byer eller byområder opstår i hastigt tempo, kan man ikke klare opførelsen af nye kirker med de hidtil eksisterende økonomiske muligheder. Det er meget forståeligt, at der ikke ved indsamlinger og ved gaver inden for sådanne områder kan tilvejebringes så store beløb, at en ny kirke kan opføres, medmindre der gives muligheder for ydelse af større lån end hidtil tilladt. Lovforslaget tilsigter da også at skabe større lånemuligheder, og en undersøgelse viser, at i hvert fald under det nuværende prisniveau kan sådanne lån forrentes og afdrages uden at komme til at virke særlig tyngende på de kirkelige budgetter, når der i området er et rimeligt befolkningsunderlag. Når en ny kirke skal bygges, er der ofte inden for området personer, der gerne vil give en gave eller på anden måde yde et bidrag til opførelsen, måske til udsmykning m. v.; det er på flere måder meget værdifuldt, at dette opretholdes, og lovforslaget hindrer naturligvis ikke, at det kan fortsætte i fremtiden.

Af de oplysninger, som foreligger, fremgår det, at der er et betydeligt behov for nye kirker. Hvis vi under opførelsen af disse stadig har kravet om et passende befolkningsunderlag for øje, er der måske mulighed for, at statens tilskud til de nye kirker i fremtiden kan holdes inden for et, skal vi sige begrænset beløb. Kan vi nå dertil, vil jeg gerne lægge et godt ord ind for større tilskud til vedligeholdelse udvendig og indvendig af vore gamle, smukke kirker ude i landsbyerne og landsognene. Det er uhyre vigtigt, at den opgave ikke forsømmes; men det er jo meget dyrt, det ved vi alle, så dyrt, at det ikke kan undgå at virke meget tyngende på kirkens budget i et sogn, hvor der f. eks. kun er 300 mennesker, i enkelte tilfælde måske endnu færre.

På det radikale venstres vegne kan jeg anbefale, at lovforslaget gennemføres.

Poul Dam: Da mit partis ordfører er forhindret i at være til stede, skal jeg på hans vegne fremsætte nogle få bemærkninger om det foreliggende lovforslag.

Vi kan i det store og hele tiltræde det, idet det svarer til et af vore grundsynspunkter, nemlig at udgifterne til folkekirken

[Poul Dam.]

i størst mulig udstrækning bør dækkes over den kirkelige ligning. På dette felt, opførelsen af nye kirker, forekommer det os særlig vigtigt, at den kirkelige ligning kommer med ind i billedet; vi mener ikke, at ideen med statstilskud til opførelse af nye kirker er så forfærdelig god, og vi er meget skeptiske over for de private indsamlinger, som undertiden er foretaget. De har ofte kunnet medføre, at en bestemt lokal kreds, som måske ikke repræsenterede folkekirken i hele dens bredde, følte sig som ejere af kirken og følte, at de havde en særlig ret til at øve indflydelse på, hvem der f. eks. blev udnævnt til præster ved denne kirke. Jeg erindrer en gammel sag, hvor en kirke, som Det københavnske Kirkefond havde været med til at rejse, skulle forsynes med en sognepræst fra Tidehverv, og hvor man i visse kredse syntes, det var rent forargeligt, når kirkefondet dog havde betalt, at der så skulle være en mere eller mindre vantro præst det pågældende sted. Jeg tror, at folkekirken bør betales af folkekirkens egne medlemmer; det sker bedst gennem den kirkelige ligning, og de private indsamlinger kan for min skyld gerne ophøre.

Erik Østergaard: Gennem snart mange år har kirkebyggeriet haft vanskelige kår; dels har det været meget vanskeligt at skaffe de fornødne midler til veje, dels har det knebet med at få den fornødne byggetilladelse. I den hidtil gældende lov fra 1956 angående bygning af kirker er der kun i begrænset omfang mulighed for dækning af udgifterne ved opførelse af en kirke gennem lån og kun for indtil halvdelen af den part af udgifterne, som statens tilskud ikke dækker. Den øvrige, forholdsvis store part af udgiften har så måttet dækkes gennem indsamlinger hos private i det sogn, hvor den nye kirke bygges, eller ud over landet. Mange af de nye københavnske kirker er jo bygget på basis af frivillige gaver, der gennem Det københavnske Kirkefond er indsamlet over hele landet. De senere års stærke stigning i byggepriserne

har gjort det særdeles vanskeligt at fortsætte længere ad den vej, idet det efterhånden er så overordentlig store beløb, der på den måde må skaffes til veje gennem private indsamlinger, at dette vil være en meget vanskelig for ikke at sige umulig opgave.

I den af det nedsatte udvalg afgivne betænkning, der danner grundlag for det lovforslag, vi her har til behandling, er der gjort rede for enkeltheder vedrørende samme. Det fremgår heraf, at man ved fremtidig opførelse af nye kirker med kirkeministeriets tilladelse skal kunne opnå dækning gennem lån for alle udgifter, der ikke dækkes gennem statens, kommunens eller private tilskud. Disse lån skal så, som det er foreslået, forrentes og afdrages over den kirkelige ligning. I samme forbindelse foreslås, at man med ministeriets tilladelse og kommunalbestyrelsens sanktion kan foretage henlæggelser af kirkelige ligningsbeløb med opførelse af nye kirker for øje. Der er ingen tvivl om, at der på dette område er brug for en nyordning, og det har glædet mig at møde den positive indstilling, der kommer til udtryk i den af udvalget afgivne betænkning og i kirkeministerens skriftlige fremsættelse.

Den store befolkningstilvækst, der i den nyere tid har fundet sted i og omkring de større byer, specielt for Københavns vedkommende, har bevirket, at der her er brug for bygning af mange nye kirker. Som bemærket af udvalget og stærkt fremhævet af ministeren er det jo nu en afgjort betingelse for at få gang i dette arbejde, at statens støtte hertil bliver af en rimelig og anstændig størrelse, og ikke, som det har været tilfældet i de senere år, skåret ned til et minimum, der aldeles ikke står i forhold til, hvad der bevilges penge til på andre områder.

De uafhængige kan anbefale lovforslaget.

Diderichsen: Det er et godt lovforslag. Liberalt centrum vil gerne anbefale det; jeg skal kort begrunde hvorfor.

[Diderichsen.]

For det første tager det hensyn til de dybtgående strukturændringer, som finder sted i vort samfund, og allerede af den grund bør det hilse med tilfredshed. En meget enkel begrundelse er jo unægtelig, som det hedder i fremsættelsestalen, at man ikke kan henvende sig til en befolkning, som endnu ikke findes. Det må siges at være overordentlig sandt. Men meningen er jo god nok, nemlig at det med den eksplosionsagtige udvikling, som man kan konstatere i visse områder, er nødvendigt at planlægge også kirken sammen med de nye bysamfund.

For det andet er det en udpræget folkekirkelig opgave, det er virkelig en opgave for hele folket, og jeg slutter mig ganske til hr. Poul Dam, som kom med nogle bemærkninger om, at kirken og kirkebygningen ikke er en sag for enkelte særlige kredse, men for hele sognet, og derfor er det rimeligt, at der også fra statens side gøres en indsats for at planlægge og stille midlerne til rådighed for opførelse af kirkebygninger på de steder, hvor det er nødvendigt.

I en lille parentes har jeg lyst til at sige, at jeg ikke vil mene, at alt, hvad der muligvis kan komme af forslag på grundlag af strukturændringerne, kan siges at være af en så udpræget folkelig karakter som dette, men i denne situation kan jeg kun give min varme tilslutning til det foreliggende.

Efter min mening bør de nye finansieringsbestemmelser ikke føre til, at statstilskuddene ophører, selv om jeg erkender, at det er en god ting, at de væsentlige udgifter går over ligningen. Og når, som det hedder, der ikke er nogen lovhjemlet forpligtelse for staten til at yde tilskud til opførelsen af nye kirker, må det vistnok siges, som også andre ordførere har været inde på, at det ikke er nødvendigt; vi kan godt klare os med den praksis, som hidtil har været gældende, og som vil passe bedst til det noget uafklarede forhold mellem folkekirken og staten.

Derimod vil jeg hilse med tilfredshed, hvis byggekvoteaen kunne forøges. Det er jo virkelig klart, at de pengemidler, der hidtil har været til rådighed, forslår som en skrædder i helvede.

Der er altså en dobbelt opgave med

hensyn til kirkebyggeriet. Den ene er vedligeholdelsen af de gamle kirker, som tillige er nationale mindesmærker af høj værdi, og som derfor også naturligt er en almindelig folkelig opgave, hvilket hr. Kirkegaard også var inde på. Men vi må heller ikke glemme, at der er et betydeligt behov for nye kirker, for folkekirken er jo dog trods alt i hvert fald ikke endnu en museums-genstand.

Kirkeministeren (Bodil Koch): Der er ikke fra min side grund til at sige mange ord, men til gengæld er der grund til at sige en stor tak til samtlige ordførere, der har støttet dette lovforslag fuldt ud. Jeg vil også gerne her sige tak til det udvalg, der har udarbejdet betænkningen vedrørende det nye lovforslag om kirkebyggeri. Jeg synes, der er samlet et helt usædvanlig godt og belysende materiale.

Jeg er også glad for, at hr. Orla Møller mindedes kirkefondet i dag. Det har været, synes jeg, yderst interessant at følge kirkefondets historie fra de gamle tider, hvor det ligesom repræsenterede en kirkelig retning, til den åbne folkekirkelige holdning, som kirkefondet har indtaget i mange år. Der vil også stadig blive muligheder for kirkefondets arbejde med opførelse eventuelt af rum i forbindelse med kirken og med udsmykninger. Man lægger lykkeligvis mere og mere vægt på fin kunstnerisk udsmykning af vore nye kirker.

Et par af ordførerne, hr. Orla Møller og hr. Poul Dam, stillede sig principielt tøvende over for det spørgsmål, om staten skulle yde direkte tilskud til kirkerne. Jeg må mene som hr. Diderichsen, at så længe vi har denne kirkelige ordning, er det en rimelig regel, vi har her, og jeg er selv meget glad for, at man nu har disse varierede muligheder for at få bygget enten helt over ligningen eller med halv støtte o. s. v.; det kan gøres på uhyre mange forskellige måder. Det har i en lang årrække været en næsten umulig ting i kirkeministeriet at arbejde med bygningen af de nye kirker, og det er i virkeligheden en skamlet i dansk kirkehistorie, at mange kirker har måttet vente både 15, 18 og 20 år på at blive opført, efter at en kirkekomité har ment det nødvendigt at gå i gang med opgaven.

[Kirkeministeren.]

Selv om der ikke er store problemer vedrørende dette lovforslag, ser jeg gerne, at det, som det er blevet nævnt, kommer i udvalg, ganske specielt da den minister måtte være meget mærkeligt sindet, der ikke ønskede fra et folketingsudvalg at få et enstemmigt ønske om, at vor yderst betrængte byggekvote blev rimeligt og sømmeligt forstørret, sådan at loven også i praksis kan komme til at fungere.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Efter de faldne udtalelser foreslår jeg, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændringer i bogføringsloven.

(Lovforslaget (nr. 133) findes i tillæg A. sp. 1549, fremsættelsen i tidenden sp. 3572).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Teichert: De foreslåede ændringer vedrørende bogføringspligten er en naturlig følge af den udvikling, vi har været igennem i de sidste år. Vi ved jo, at grundværdistigningsskylden er afskaffet i 1964; begrebet grundbeløb, hvorved forstås ejendomsskyldværdien ved 10. alm. vurdering, ønsker man ikke at anvende mere. Nu foreslås det, at bogføringspligten indtræder pr. 1. januar 1967, når ejendomsskylden er oppe på 175.000 kr., og når der til ejendommen hører et areal på 15 ha. For gartnerier, frugtplantager og planteskoler indtræder bogføringspligten, når ejendomsværdien andrager 70.000 kr. Man lægger mærke til lovforslagets § 2, stk. 2, der siger, at uanset de foreslåede ændringer i § 1 er den ejer eller bruger af en landbrugsjendom, der har været omfattet af bogføringsloven, fortsat bogføringspligtig efter lovens regler.

Pligten ophører dog, hvis den pågældende afstår sin ejendom, ikke driver den længere. Vi kan fra socialdemokratisk side anbefale de foreslåede ændringer og ønsker at gå ind for dem.

Jeg har en enkelt lille bemærkning til handelsministeren, der plejer at være meget hensynsfuld over for de organisationer, der berøres af ændringer i lovgivningen. Jeg har lagt mærke til, at man ikke har hørt De samvirkende danske Husmandsforeninger, og det synes mig lidt mærkeligt, når man dog har hørt De samvirkende danske Landboforeninger og De samvirkende Sogne- raadsforeninger i Danmark.

A. Chr. Andersen: Den foreslåede ændring i bogføringsloven vedrørende et nyt kriterium for afgrænsningen af landbrugsjendommens bogføringspligt kan jeg på mit partis vegne tiltræde i princippet.

Det er naturligt her at gå over til at benytte ejendomsværdien i stedet for begrebet grundbeløbet, som jo er et levn fra dengang, vi havde noget, der hed grundstigningsskyld, og som derfor ikke benyttes mere. Det er også rigtigt, når man vil benytte ejendomsværdien, da at fastsætte et vist mindsteareal. Jeg vil dog bemærke, at hvis det til enhver tid skal være 175.000 kr. i ejendomsværdi, der skal være kriterium, kan virkningen måske efterhånden blive for stærk, selv om det kan være rigtigt at udvide kredsen af bogføringspligtige. Vi må vel forudsætte, at der stadig vil ske en stærk stigning i vurderingerne for hver hovedvurdering; og antallet af bogføringspligtige vil derved stige langt hurtigere end hidtil, hvor vi har haft det mere konstante grundbeløb som grundlag. Da der ydermere i de kommende år må mødes en stærkere tendens til sammenlægninger, vil mange ejendomme blive inddraget ved, at såvel areal som ejendomsværdi kommer over de foreslåede grænser. Man kan derfor komme ud for, at antallet af bogføringspligtige kan stige så stærkt, at det kan komme til at knibe for landbrugerne at få den nødvendige regnskabsmæssige assistance, så regnskaberne kan blive ført. Lovforslaget vil jo give ca. 4.300 ejendomme ud over de ca. 40.000, der har det i øjeblikket, bogføringspligt; hvilket er en ikke ubetydelig procentvis stigning. Det må også her erindres, at der